

Vredesopvoeding en herinneringseducatie in Vlaanderen

30 maart 2010
Tomas Baum en Geert Castryck

Rond de tafel

Na een korte situering van de concepten herinneringseducatie en vredeseducatie, bekijken we concrete mogelijkheden om op het kruispunt van beide aan de slag te gaan. We hebben oog voor pedagogische en maatschappelijke doelstellingen zoals die naar voor komen in een recent onderzoek van het Vlaams Vredesinstituut.

Eerst een presentatie door Geert Castryck, vervolgens toetsing aan ervaringen van de deelnemers en nadien verkenning van verdere mogelijkheden.

30 03 2010 p. 2

Structuur van de presentatie

Afbakening herinneringseducatie

- zie Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie

Afbakening vredesopvoeding

- 'Over positieve en negatieve vrede' (Vredesinstituut 2010)

Aanbod op kruispunt vredesopvoeding/herinneringseducatie

- nieuwe analyses databank Vredesinstituut

30 03 2010 p. 3

Afbakening van herinneringseducatie

*“werken aan een houding van **actief respect**
in de huidige maatschappij
vanuit de **collectieve herinnering** aan menselijk **leed**
dat veroorzaakt is door menselijke gedragingen
als **oorlog, intolerantie of uitbuiting**
en dat **niet vergeten** mag worden.”*

Zie www.herinneringseducatie.be → 'adviseert'

30 03 2010 p. 4

vlaams
vredesinstituut

Afbakening van vredesopvoeding

*“Vrede is niet de afwezigheid van oorlog. Het is een deugd,
een geestesgesteldheid, een geneigdheid tot goede daden,
vertrouwen en rechtvaardigheid”*
(Baruch de Spinoza, 1677)

Afbakening in drie stappen

- Intuïtief
- Wetenschappelijk
- Operationeel

30 03 2010 p. 5

vlaams
vredesinstituut

Afbakening van vredesopvoeding

Over of voor vrede? - intuïtief

- Woordenboekdefinities
 - Negatief
 - Harmonie
- Politieke context: VN-initiatieven
 - Positief
 - Vredescultuur

30 03 2010 p. 6

vlaams
vredesinstituut

Afbakening van vredesopvoeding

Over of voor vrede? - wetenschappelijk

- Van kennis tot actie
 - Actieve verantwoordelijkheid
- Inhoud en context
 - Invloed conflictsituatie
 - Mondiale problemen
- Mens en maatschappij
 - Transformatieve pedagogie
 - Politieke pedagogie

30 03 2010 p. 7

vlaams
vredesinstituut

Afbakening van vredesopvoeding

Transformatieve en politieke pedagogie

- John Dewey (1859-1952)
 - WOI en patriotisme
 - Geschiedenis en aardrijkskunde
- Maria Montessori (1870-1952)
 - Leerling centraal
 - Democratische klassfeer
- Paulo Freire (1921-1997)
 - Reproductie vs. gewetensvorming
 - Ontvoogding

30 03 2010 p. 8

vlaams
vredesinstituut

Definitie van vredesopvoeding

*“Vredesopvoeding is een contextbepaalde,
transformatieve en politieke pedagogie
die gericht is op vredescultuur en
actieve verantwoordelijkheid”*

30 03 2010 p. 9

vlaams
vredesinstituut

Operationalisering van vredesopvoeding

Positieve en negatieve vrede (Johan Galtung)

- Afwenden of stopzetten van oorlog of direct geweld
- Toestand van duurzaamheid en rechtvaardigheid die de oorzaken van geweld wegneemt

Vijf types vredesopvoeding (Ian Harris)

- Internationale opvoeding
- Mensenrechteneducatie
- Ontwikkelingseducatie
- Milieueducatie
- Opvoeding voor conflicthantering

30 03 2010 p. 10

vlaams
vredesinstituut

Vredesopvoeding en herinneringseducatie

Definitie herinneringseducatie

- (o.a.) doel voorop: actief respect en verantwoord(elijkheid)

Definitie vredesopvoeding

- (o.a.) contextbepaaldheid (bv. concrete conflictsituatie)

Operationalisering kruispunt VO – HE

- negatieve vrede vs. positieve vrede
(niet vergeten vs. doel voorop)
- internationale opvoeding (en mensenrechteneducatie)

30 03 2010 p. 11

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding

Structuur

- kruispunt vredesopvoeding – herinneringseducatie?
 - beperkingen databank
- algemene data
- vergelijkende analyse aanbod
 - type vredesopvoeding
 - doelgroep
 - aanbod en werkvorm

30 03 2010 p. 12

vlaams
vredesinstituut

Kruispunt vredesopvoeding / herinneringseducatie

Mogelijkheden / beperkingen databank

Categorieën aanbieders

- oorlog en vrede
- vredesbeweging
- educatieve organisaties, mensenrechten, ...

Types vredesopvoeding

- negatieve vrede
- internationale opvoeding
- mensenrechteneducatie

30 03 2010 p. 13

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding: algemene data

454 initiatieven door 62 organisaties

- 35 initiatieven door 8 organisaties 'oorlog en vrede'

Gegevens over type, doelgroep, locatie, aard en werkvorm

- 101 'negatieve vrede' waarvan 35 'oorlog en vrede'
- 207 'internationale opvoeding' waarvan 35 'oorlog en vrede'

Combinaties van types vredesopvoeding

- internationaal – mensenrechten
- internationaal – ontwikkeling (– milieu)
- mensenrechten – conflicthantering

30 03 2010 p. 14

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding: vergelijkende analyse

Type organisatie en vredesopvoeding

- Vredesbeweging en vredesopvoeding
 - Breed aanbod
- Educatieve organisaties en vredesopvoeding
 - Groot aanbod
- Internationale opvoeding
 - Oorlog en vrede
 - Mondiale vorming

30 03 2010 p. 15

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding: vergelijkende analyse

Herinneringseducatie en vredesopvoeding

- 'Oorlog en vrede'-organisaties
 - alle initiatieven 'negatieve vrede' (soms combinatie)
 - alle initiatieven 'internationale opvoeding' (soms combinatie)
 - 60% op locatie vs. 12% voor andere organisaties
- 'Negatieve vrede'- en 'internationale opvoeding'-initiatieven
 - 74 initiatieven, waarvan 17 'pos-neg' en 16 'mensenrechten'
 - 33 initiatieven door 'oorlog en vrede'-organisaties (4/9)
 - 32 initiatieven door 'vredesbeweging' (8/6)
 - 5 initiatieven door 'educatieve organisaties' (2/2)

30 03 2010 p. 16

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding

Doelgroepen

- Voor alle leeftijden
 - Accent op 10 tot 18 jaar
- Verschuivingen met de leeftijd
 - Op kindermaat + micro-macro
- 'Oorlog en vrede'-organisaties
 - laagste aanbod onder 10 jaar, hoogste boven 16 jaar
- 'Internationale opvoeding'- en 'negatieve vrede'-initiatieven
 - 3% KO - 51% LO - 65% SO (vs. 13% - 54% - 62%)

30 03 2010 p. 17

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding

Aard van het aanbod: algemeen

- Workshops en spelen (25+43%)
- Didactisch materiaal (42%)

Aard van het aanbod: 'oorlog en vrede'-organisaties

- Tentoonstellingen en (geleide) bezoeken (26+46%)
- Didactisch materiaal (63%)
- Lezingen en verhalen (23%)

Aard van het aanbod: 'internationaal' en 'negatief'-initiatieven

- Tentoonstellingen en (geleide) bezoeken (23+26%)
- Didactisch materiaal (54%)
- Lezingen en verhalen (24%)

30 03 2010 p. 18

vlaams
vredesinstituut

Aanbod van vredesopvoeding

Didactische werkvorm

	cognitief	interactief	experientieel
algemeen	63%	50%	76%
oorlog en vrede	89%	11%	91%
internationaal en negatief	82%	19%	88%

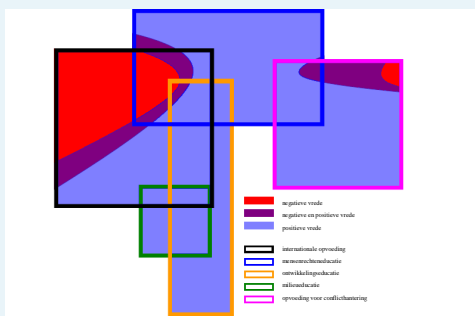
voornaamste werkvormen: 'oorlog en vrede' en 'internationaal en negatief'

- kennisoverdracht (34% en 49% vs. 32%)
- excursie (51% en 30% vs. 8%)
- inleving (66% en 66% vs. 43%)

30 03 2010 p. 19

vlaams
vredesinstituut

Voorstelling aanbod vredesopvoeding

30 03 2010 p. 20

vlaams
vredesinstituut

Rondvraag bij deelnemers workshop

Doelstelling van het interactieve deel van de workshop is toetsing aan ervaringen van de deelnemers en het verkenning van verdere mogelijkheden.

30 03 2010 p. 21

vlaams
vredesinstituut

Aanbod herinneringseducatie

- Welke initiatieven bieden jullie aan?
- Welke doelstelling streven jullie na?
- Op welke doelgroepen richten jullie zich?

30 03 2010 p. 22

vlaams
vredesinstituut

Invulling herinneringseducatie

- Wat zijn uw ervaringen uit de praktijk?
- Verband tussen verleden en heden?
- Verband met vredesopvoeding?

30 03 2010 p. 23

vlaams
vredesinstituut

Coördinatie herinnerings- en vredeseducatie

- Verwachtingen en noden?
- Afstemming en samenwerking?
- Ontsluiting en bekendmaking?

30 03 2010 p. 24

vlaams
vredesinstituut
